

Παρεμβατική γονιμοποίηση: Θεολογικά πνευματικά κριτήρια (Α')

/ [Πεμπτούσία](#)

Η ορθόδοξη ηθική προσεγγίζει τον άνθρωπο με άπειρη φιλανθρωπία, ως δημιουργήμα πλασμένο να μοιάσει στο Θεό, αλλά αλλοτριωμένο από την παρουσία και τη δύναμη της αμαρτίας στη ζωή του, προκειμένου να τον θεραπεύσει από τις συνέπειες της αμαρτίας. Στόχος της είναι η ένωση του ανθρώπου με τον Χριστό μέσω της χάριτος του Αγίου Πνεύματος στην ευχαριστιακή κοινωνία, η καλλιέργεια της εν Χριστώ ζωής στην καθημερινή ζωή μέσω της συμμόρφωσης της ανθρώπινης θέλησης στο θέλημα του Θεού και η μεταφορά του ανθρώπου από τον ιστορικό χωροχρόνο στην αιωνιότητα.*

**Συνεχίζουμε την παρουσίαση σε σειρά άρθρων της μελέτης σχετικά με την Παρεμβατική Γονιμοποίηση της καθηγήτριας Μ.Ε. και θεολόγου, Χαρίκλειας Φωτοπούλου. Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου το οποίο κατατέθηκε στο ΕΑΠ ως μεταπτυχιακή - διπλωματική εργασία με επιβλέποντες τους κ. Ν. Κόϊο και Ντ. Αθανασοπούλου*

Ο στόχος της ορθόδοξης ηθικής και ο φιλάνθρωπος χαρακτήρας της συντελούν στο να προσεγγίζει τα προβλήματα του ανθρώπου στις πραγματικές τους διαστάσεις και να τα αναγνωρίζει ως προβλήματα στη βάση τους ηθικά και

πνευματικά, των οποίων η λύση πρέπει ν' αναζητηθεί στο χώρο του προσώπου και της πνευματικής ζωής. Για το λόγο αυτό δεν προσδιορίζει και δεν επιβάλλει το εξουσιαστικό καλό, αλλά περιγράφει το ήθος της προσέγγισης των προβλημάτων και καλεί τον κάθε άνθρωπο να αξιολογεί υπεύθυνα τα παντοειδή προβλήματα, ν' αποφασίζει για τον σωστό τρόπο δράσης και συμπεριφοράς και να ενεργεί υπεύθυνα και με συνείδηση ελεύθερη για την επίλυσή τους στηριζόμενος σε αυθεντικά κριτήρια από την ορθόδοξη θεολογία και πνευματικότητα, που θεμελιώνουν το ορθόδοξο ήθος[1]. Έτσι, η ορθόδοξη ηθική περιγράφει το ήθος της προσέγγισης των αναπαραγωγικών τεχνικών και των ανακυπτόντων από την εφαρμογή τους προβλημάτων με κριτήρια που αντλεί από τη θεολογία του προσώπου, του γάμου και της τεκνογονίας.

Σύμφωνα με τη θεολογία του προσώπου ο άνθρωπος δημιουργήθηκε από τη θεία αγάπη ως ενιαία ψυχοσωματική ενότητα και συνάφεια κατ' εικόνα Θεού κι έλαβε το χάρισμα να είναι πρόσωπο. Προικίστηκε δηλαδή με το χάρισμα να είναι συγκεκριμένη, μοναδική και ανεπανάληπτη ύπαρξη συγκεφαλαιώνουσα τα κοινά γνωρίσματα της ανθρώπινης φύσης κι έχουσα τη δυνατότητα να υποστασιάζει ελεύθερα τη ζωή ως αγάπη χωρίς τους περιορισμούς της κτιστότητας και της κοσμικής αναγκαιότητας και να βιώνει αυθεντικά την αλήθεια. Το πρόσωπο πραγματώνεται στην Εκκλησία μέσα από την κατακόρυφη αγαπητική κοινωνία με το Θεό και την οριζόντια αγαπητική σχέση με το συνάνθρωπο, η οποία διατηρεί την ενότητα των μελών κι αναδεικνύει τα πρόσωπα με τις ιδιαιτερότητες και τα χαρίσματά τους[2]. Ανυψώνεται δε και τελειοποιείται με τη θέωση, μια χαρισματική κατάσταση αγιασμού και ανύψωσης των ψυχικών δυνάμεων και ανύψωσης, αγιασμού και αφθαρτοποίησης του σώματος[3].

Μετά την εκ Θεού δημιουργία του πρώτου ανθρώπου ο κάθε άνθρωπος έρχεται στην ύπαρξη ως ένα συγκεκριμένο, μοναδικό και ανεπανάληπτο ανθρώπινο ον από τη στιγμή που ολοκληρώνεται η γονιμοποίηση, καθώς κατά το στάδιο της γονιμοποίησης συγγενάται η ψυχή με το σώμα[4]. Το ανθρώπινο αυτό ον είναι δώρο της αγάπης και της εμπιστοσύνης του Θεού προς τους γονείς και καρπός της ταπεινής και ελεύθερης υποταγής του θελήματος των γονέων στο θεϊκό θέλημα[5]. Κι ακόμη, όπως αποκαλύπτει το σκίρτημα του βρέφους Προδρόμου μπροστά στο βρέφος Ιησού (Λκ 1, 39-46), είναι ένα μοναδικό, ανεπανάληπτο και έτερο των άλλων πρόσωπο που βρίσκεται σε κοινωνία με τα άλλα πρόσωπα, φέρει την εικόνα του Θεού κι έχει κληθεί μέσα από μια δια βίου πνευματική πορεία να γίνει κατά χάριν Θεός[6]. Δεν είναι εν δυνάμει άνθρωπος, αλλά άνθρωπος με δυναμική προσώπου, που έχει το κατ' εικόνα για να ζήσει το καθ' ομοίωσιν κι ανήκει στους γονείς μόνο ως προς την ευθύνη και την προστασία.

Η ιδιαίτερη ταυτότητα του εμβρύου ως κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν Θεού

ψυχοσωματικής ύπαρξης από τη στιγμή της γονιμοποίησης αποδεικνύει ότι η γονιμοποίηση σηματοδοτεί την εκ θελήματος Θεού και ανθρώπου έναρξη της ανθρώπινης ζωής και της επενέργειας της χάρης και της πρόνοιας του Θεού προς τον άνθρωπο[7], ενώ τα επόμενα στάδια της κύησης αποτελούν στάδια μιας πολύμηνης διαδικασίας σωματικής ολοκλήρωσης και αύξησης του βαθμού φανέρωσης των λειτουργιών της ψυχής[8]. Επίσης, η ιδιαίτερη ταυτότητα του εμβρύου από τη στιγμή της γονιμοποίησης θεμελιώνει τα δικαιώματά του, τα οποία είναι:

1. Το δικαίωμα της ταυτότητας: ν' αποδείξει ότι είναι άνθρωπος αποκαλύπτοντας τα σωματικά και ψυχικά χαρακτηριστικά που το διακρίνουν από τους άλλους.
2. Το δικαίωμα της ζωής: ν' αναπτυχθεί και να φτάσει στην αυτόνομη ζωή.
3. Το δικαίωμα της αιώνιας ζωής: να εκπληρώσει τον προορισμό του, την κατάκτηση της αιώνιας ζωής και να επιβάλλει την υπευθυνότητα, το σεβασμό, τη φροντίδα και την προστασία προς μια ανθρώπινη ύπαρξη, που αγωνίζεται να επιβιώσει και να ολοκληρώσει την ψυχοσωματική της ανάπτυξη [9].

[1] Γ. Μαντζαρίδης, *Χριστιανική Ηθική Ι²* (Θεσσαλονίκη 2004), σελ. 57-59, 136-141.

[2] Α. Κεσελόπουλος, «*Θεολογία του προσώπου και προσωποκεντρική ποιμαντική*», *Θεολογική Επετηρίδα Α.Π.Θ.* 12, σελ. 174-180.

[3] Μ. Ορφανός, «*Ο προορισμός του ανθρώπινου προσώπου*», *Κοινωνία* 1, σελ. 10-12.

[4] «*Ἄλλ' ἑνός ὄντος τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ διὰ ψυχῆς τε καί σώματος συνεστηκότος, μίαν αὐτοῦ καί κοινήν τῆς συστάσεως τήν ἀρχήν ὑποτίθεσθαι, ὡς ἂν μή αὐτός ἑαυτοῦ προγενέστερος τε καί νεώτερος γένοιτο, τοῦ μέν σωματικοῦ προτερεύοντος ἐν αὐτῷ, τοῦ δέ ἑτέρου ἐφυστερίζοντος...Ἐν δέ τῇ καθ' ἕκαστον δημιουργία μή προτιθέναι τοῦ ἑτέρου τό ἕτερον, μήτε πρό τοῦ σώματος τήν ψυχήν, μήτε τό ἔμπαλιν...Μήτε ψυχήν πρό τοῦ σώματος, μήτε χωρίς χυψῆς τό σῶμα ἀληθές εἶναι λέγειν, ἀλλά μίαν ἀμφοτέρων ἀρχήν*», Γρηγορίου Νύσσης, «*Περὶ κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου*», *Ε.Π.Ε.* 5, 206' και «*Ἐνωθεὶς κατὰ τὴν σύλληψιν (Λόγος) τῇ σαρκὶ διὰ μέσης ψυχῆς νοεράς, ἔδειξεν ὅτι ἅμα σῶμα καὶ ψυχὴ, ἐν τοῦ ἑτέρου μή προτερεῦον, ἀλλ' ἅμα κατ' ἀμφω κατὰ τὴν σύλληψιν*», Μαξίμου

Ομολογητού «Προς θαλάσσιον» PG 91, 1324.

[5] Ν. Χατζηνικολάου, «Τὸ ἔμβρυον καὶ ἡ ἐξέλιξις αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν διάπλασιν τοῦ πλήρους ἀνθρώπινου ὄντος», ομιλία στο Συνέδριο «Ἐκκλησία καὶ Βιοηθική Ὁ λόγος τῆς Ἐπιστήμης καὶ ὁ λόγος τῆς Θρησκείας», στο Chambèsy, 2002.

[6] Ι. Μπρεκ, «Βιοηθικά διλλήματα και Ορθοδοξία», μτφ. Ι. Ζανής, *Σύναξη* 68, σελ. 9,10.

[7] «Κύριος ἐκ κοιλίας μητρός μου ἐκάλεσεν τό ὄνομά μου... καί νῦν οὕτως λέγει Κύριος ὁ πλάσας με ἐκ κοιλίας δοῦλον ἑαυτῷ τοῦ συναγαγεῖν τόν Ἰακώβ καί Ἰσραήλ πρὸς Αὐτόν» (Ἠσ. μ.θ', 1,5). «Πρό τοῦ μέ πλάσαι σέ ἐν κοιλία ἐπίσταμαι σέ καί πρό τοῦ σέ ἐξελθεῖν ἐκ μητρός ἡγίακα σέ προφήτην εἰς ἔθνη τέθεικα» (Ιερ.α, 5). «ὅτε δέ εὐδόκησεν ὁ Θεός ὁ ἀφορίσας μέ ἐκ κοιλίας μητρός μου καί καλέσας διά τῆς χάριτος Αὐτοῦ» (Γαλ.α, 15).

[8] «...ἀναλόγως δέ τῆς τοῦ σώματος κατασκευῆς τε καί τελειώσεως καί τάς τῆς ψυχῆς ἐνεργείας τῷ ὑποκειμένῳ συναύξεσθαι», Γρηγορίου Νύσσης, «Περί κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου», Ε.Π.Ε. 5, 208.

[9] Ν. Χατζηνικολάου, *Ελεύθεροι ἀπό το Γονιδίωμα. Προσεγγίσεις Ορθόδοξης Βιοηθικής*, (Αθήνα 2002), σελ. 179-193.